

ΛΕΩΝΙΔΑ ΑΝΤΡΕΓΙΕΒ

Ο Σ Α Β Β Α Σ

6-

(Μπαίνει η Λύπα, ανοίγει το παράθυρο, παραμερίζει τις γλάστρες και κοιτάζει στο δρόμο. Ύστερα ανάβει τη λάμπα.)

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ποιός είναι; Έσὺ εἶσαι, Λύπα; Λύπα, αἱ Λύπα, ποῦ πᾶν αὐτοί;

ΛΥΠΑ.—Στὴ γιορτὴ μήπως δὲν τὸ ξέρεις! Πήγαινε καλύτερα νὰ κοιμηθεῖς, Τιούχα, γιατί ἅμα σὲ δεῖ ὁ πατέρας θὰ θυμώσει.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Πάει πολλὺς κόσμος, Ὀλυμπία Γεγώροβνα;

ΛΥΠΑ.—Μοναχὰ ποὺ εἶναι πολὺ σκοτεινά, δὲν μπορῶ νὰ δῶ τίποτε. Γιατί εἴσαστε τόσο χλωμός, Γρηγόρη Πέτροβιτς; Κάνετε κακὴ ἐντύπωση.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Τέτοιο εἶναι τὸ χρώμα μου, Ὀλυμπία Γεγώροβνα.

(Χτυπᾶνε στὸ παράθυρο.)

ΛΥΠΑ.—(Ἀνοίγοντας τὸ παράθυρο.) Ποιὺς εἶναι;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Πρὸς τὸ Σπεράνσκη.) Σῶπα! Σῶπα!

ΒΑΣΙΑΣ.—(Προβάλλει ἀπὸ τὸ παράθυρο τὸ γελοιοπρόσωπό του.) Ὁ Σάββας Γεγώροβιτς δὲν εἶναι δῶ; ἤθελα νὰ τοῦ πῶ νὰ πᾶμε στὸ δάσος.

ΛΥΠΑ.—Δὲν εἶν' ἐδῶ. Μὰ πῶς δὲ ντρέπεσαι, Βασίσα! Αὐοῖο ἔχετε τόσο μεγάλη γιορτὴ, καὶ σὺ...

ΒΑΣΙΑΣ.—(Χαιρογελώντας). Εἶναι ἀρκετὸς κόσμος καὶ γωὸς ἐμένα. Νὰ πῆτε στὸ Σάββα Γεγώροβιτς, πῶς θάσαι στὸ γκρεμνὸ, καὶ θὰ πιάνω κολοφωτὴν. Ἄς φωνάζει γό-γὸ!

ΛΥΠΑ.—Τί θὰ τὶς κάνεις;

ΒΑΣΙΑΣ.—Μά, γιὰ νὰ τρουαῖω τοὺς καλογέουσους. Σὰ βάζω τὴ μιά κοντὰ στὴν ἄλλη, αὐτοὶ νομίζουν πῶς εἶναι ὁ διάβολος. Νὰ τοῦ πῆτε νὰ φωνάζει ἡ-ν-ν-ν-ν-ν-ν!

(Χάνεται μες στὸ σκοτάδι.)

ΛΥΠΑ.—(Τοῦ φωνάζει.) Σήμερα δὲν μπορεῖ... Πόση ἔκρινε!

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Σήμερα, Ὀλυμπία Γεγώροβνα, ἐθάψανε τρεῖς.

ΛΥΠΑ.—Εἶδατε τὸ Σάββα;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ὁχι, δυστυχῶς... Τρεῖς, λέγοι, θάψανε. Ἐνα γέρο, ἴσως τὸν ξέρετε, τὸν Πέτρο Χβοδόστὸβ.

ΛΥΠΑ.—Ναί, τὸν ἐγνώριζα. Πέθανε;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ναί. Αὐτὸς κι ἄλλα δύο παιδιὰ. Κλαίνανε πολὺ οἱ γυναῖκες.

ΛΥΠΑ.—Ἀπὸ τί πεθάνανε;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Μὲ συγχωρεῖτε, δὲ φρόντισα νὰ μάθω. Κάποια παιδικὴ ἀρρώστια, νομίζω. Δὲν ἔτυχε νὰ προέξτετε καμμιά φορὰ, Ὀλυμπία Γεγώροβνα, πῶς αὐτὰ πεθάνει κανένα μαρό, μελανιάζει ὅλο; Κι ἔγει ἕνα ὄρος σὰ νὰ θέλει νὰ φωνάζει. Οἱ μεγάλοι ἔχουν ἥσυχον ποδόσωπο, μὰ τὰ παιδιὰ ὄχι. Γιατί ἀραγε;

ΛΥΠΑ.—Δὲν ξέρω. Δὲν τὸ πρόσεξα.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Εἶναι πολὺ περίεργο φαινόμενο.

ΛΥΠΑ.—Νὰ κι ὁ πατέρας. Σοῦ ἔλεγα πῶς θάρθει, ποῶς τώρα ἔχει ὄρεξη νὰ τὸν ἀκούει; (Φεύγει).

ΓΕΓΩΡ.—Ποιὺς ἀναψε τὴ λάμπα;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Καλησπέρα σας, Γεγώρ Ἰβανόβιτς.

ΓΕΓΩΡ.—Καλησπέρα. Ποιὺς ἀναψε τὴ λάμπα;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ἡ Ὀλυμπία Γεγώροβνα.

ΓΕΓΩΡ.—(Σβύνει τὴ λάμπα, κλειδώνει τὸ παράθυρο.) Αὐτὰ τᾶμαθε ἀπ' τὸ Σάββα. (Πρὸς τὸν Τιούχα.) Καὶ σὺ, τί κάνεις αὐτὸ, αἱ; Ὡστόσο θὰ γίνεται αὐτὸ, αἱ; Ὡστόσο μὲ σᾶς τοὺς μακαράδες θὰ βασιλεύωμαι, αἱ; Ἀπὸ ποῦ πῆρες τὴ βότκα, αἱ;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ἀπ' τὸ ντουλάπι.

ΓΕΓΩΡ.—Μπᾶς καὶ νόμιμες πῶς εἶτανε γιὰ σένα;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ἐχεις, πατέρα, μὰ πολὺ ἀστεία μούρη.

ΓΕΓΩΡ.—Δὸς μου ἀμέσως τὴ βότκα!

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Δὲν τὴ δίνω.

ΓΕΓΩΡ.—Δὸς τηνε σοῦ λέω!

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Δὲν τὴ δίνω!

ΓΕΓΩΡ.—(Τὸν χτυπᾶει στὸ πρόσωπο.) Δὸς τηνε, αἱ λέω!

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Πέφτει ἀπάνω στὸν καναπὲ μὲ τὴν μποτίλια σφιγμένη στὰ χέρια.) Δὲν τὴ δίνω!

ΓΕΓΩΡ.—(Κάθεται ἥσυχά.) Πιέ τηνε λοιπόν, ποὺ νὰ σὲ πάρει ὁ διάβολος, ἴσαμε νὰ σκάσεις. Μὰ τί σᾶς ἔλεγα; Νά, αὐτὸς ὁ βλάκας μ' ἐσκότωσε... Πάρα πολλὸς κόσμος ἦρθε ἐφέτος. ἔττανε ἐφέτος ἀφορία, καὶ γι' αὐτὸ φαίνεται, τρέχει ὁ κοσμάκης; σὰ δὲν εἶγανε τίποτε νὰ φᾶνε, τρέχουν στὸ Θεό. Ἔτσι κι ὁ Θεὸς θ' ἀκούσει καθένα βλάκα! Ἄν ἀκούσει ὅλους τοὺς κούτους, τότες οἱ γνωστοὶ δὲ θὰ μπορούσανε οὔτε νὰ ζήσουνε. Ἄμα εἶσαι κούτος, κούτος καὶ θὰ μείνεις. Γι' αὐτὸ κι ὀνομάζεσαι κούτος.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Αὐτὸ 'ναι ἀλήθεια!

ΓΕΓΩΡ.—Καὶ βέβαια. Ὁ πάτερ Παρθένος εἶναι σοφὸς ἄνθρωπος, θὰ τοὺς μαθήσει γιὰ καλὰ. Καὶ νοῦρο λάφνακα, ἀκούς, ἔβαλε. Τὸν παλιόνε οἱ προσκυνητάδες τὸν καταφάγανε κι αὐτὸς ἔβαλε καινούριο. Τὸν καινούριο στὴ θέση τοῦ παλιοῦ. Θὰ παλιώσει κ' ἐτοῦτος; ὅ,τι κι ἂν τοὺς βάλεις, τὸ ἴδιο θὰ γίνει... Τιοῖνα, πάλι πίνεις;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Πίνω.

ΓΕΓΩΡ.—(Κοροιδεύοντας.) Πίνω!... Μ' ἂν σοῦ σκάσει κανένας καμμιά καρπαζιά, αἱ; τί θὰ πεῖς τότε; (Μπαίνει ὁ Σάββας, πολὺ εὐθυμος καὶ ζωηρός. σκύβει περισσότερο ἀπὸ τὸ συνηθισμένο, μιλεῖ γλήγορα, κοιτάζει ἀπότομα μὲς στὰ μάτια, ἀλλὰ τὸ βλέμμα του δὲ σταματᾶει στὸ ἴδιο ἀντικείμενο.)

ΣΑΒΒΑΣ.—Ὁ φιλόσοφοι! πατερούλη! Ἀξιότιμη συντροφιά! Γιατί εἶναι τέτοιο σκοτάδι ἐδῶ μέσα; Γιὰ τοὺς φιλοσόφους χρειάζεται τὸ φῶς, τὸ σκοτάδι εἶναι καλὸ μόνο γιὰ νὰ κλέβεις τοὺς ἄλλους. Ποῦ εἶναι ἡ λάμπα; Ἄ, νάτην! (Τὴν ἀνάβει).

ΓΕΓΩΡ.—(Είρωνικά.) Μήπως θ' ανοίξεις και το παράθυρο;

ΣΑΒΒΑΣ.—Σωστά. Θ' ανοίξω και το παράθυρο. (Τὸ ἀνοίγει.) ὦ, κόσμος, πὺν περνάει...

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Στρατὸς ἀλάκερος!

ΣΑΒΒΑΣ.—Κι ὅλοι αὐτοὶ μὲ τὸν καιρὸ τους θὰ πεθάνουν, καὶ θὰ γίνουν νεκροί. Καὶ τότε θὰ μάθουν τὴν ἀλήθεια, γιατί ἡ ἀλήθεια δὲν ἔρχεται ἀλλιῶς παρὰ μὲ τὴ συντροφιά τῶν σκουλικιῶν. Μπῆκα γιὰ καλὰ μέσα στὴν οὐσία τῆς αἰσιόδοξης φιλοσοφίας σας, Ψηλόλιγνε φίλε μου;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—(Στενάζοντας.) Ὁλο καὶ χωρατεύετε...

ΣΑΒΒΑΣ.—Οὔτε τὸ σκέφτηκα. Γίνονται ποτὲ ἀστεία μὲ τὸ θάνατο; Ὁχι. Σὰ θὰ πεθάνετε, θὰ ἔρχομαι πῶς στὴ νεκροκάσα σας καὶ θὰ λέω: κοιτάξτε, νά, ἓνας ἄνθρωπος πὺν γνώρισε τὴν ἀλήθεια. Ὁ ὄχι, καλύτερα ἔτσι, θὰ σὰς κρεμάσω σὰ σημάδι τῆς Ἀλήθειας. Κι ὅσο θὰ σαπίζει τὸ πετσί καὶ τὸ κρέας σας, τόσο θὰ φαίνεται ἡ Ἀλήθεια. Αὐτὸ θὰ εἶναι ὑπερβολικὰ διδαχτικὸ. Τιούχα, γιατί μὲ κοιτάζεις ἔτσι;

ΠΙΟΥΧΑΣ.—(Σκυθρωπά.) Ἐχεις πολὺ ἀστεία μούρη.

ΓΕΓΩΡ.—(Μὴ ἐννοώντας, κοιτάζει γύρω του.) Τί λένε;

ΣΑΒΒΑΣ.—Πατέρα, τί ἔχεις ἀπάνω στοὺς πρόσωπό σου; Μουντζουρώθηκες μὲ κάτι; Εἶσαι μαῦρος σὰν τὸ σατανά.

ΓΕΓΩΡ.—(Πασπατεῖ τὸ πρόσωπό του.) Ποῦ εἶναι;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Καλέ, κοροϊδεύει. Δὲν ἔχετε τίποτε. Γενῶρ Ἰβάνοβιτς, μὰ δὲν εἶναι τίποτε!

ΓΕΓΩΡ.—Τί βλακείες! Ἀκούς ἐκεῖ, σατανάς! Ἐσὺ εἶσαι σατανάς, Θεὲ συχώρεσέ με!

ΣΑΒΒΑΣ.—(Κάμνει φοβερὸ τὸ πρόσωπό του, βάθει τὰ δυὸ δάκτυλα στοὺς μῆτωπο σὰν κέρατα.) Εἶμαι ὁ διάβολος.

ΓΕΓΩΡ.—Σωστὸς διάβολος!

ΣΑΒΒΑΣ.—(Κοιτάζει πῶς του.) Δὲν ἔχετε τίποτε γιὰ νὰ φάει ὁ διάβολος; Εἶμαι χορτάτος ἀπὸ ἀμαρτίες· δὲν ἔχει τίποτε πὺν νόστιμο;

ΓΕΓΩΡ.—Ποῦ γύριζες ὅταν τρώγαμε; Τώρα κάτσε χωρὶς φαί.

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἐκαθόμουν μὲ τὰ παιδάκια, πατερούλη. μὲ τὰ παιδάκια μοῦ διηγόντουσαν παραμύθια. Καὶ τί ἄσχημα πὺν διηγοῦνται! Ὁλο γιὰ διαβόλους, γιὰ μάγισσες καὶ γιὰ πεθαμένους. Κατὰ τὸ σύστημά σας, οὐλόσσοε. Ἐνῶ διηγοῦνται τρέμουν ὀλόκληρα, γι' αὐτὸ κάθησα τόση ὥρα· φοβόντουσαν νὰ τρέξουν στὰ σπῆτια τους μοναχά. Μόνον ὁ Αἰκίας, μπράδου του, εἶναι πολυκάιοι. τίποτε δὲ φοβάται.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—(Ἀδιάφορα.) Αἱ καὶ μ' αὐτὸ τί κι αὐτὸς θὰ πεθάνει.

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἀριστε κύριε! Μὰ μὴν εἴσατε τόσο σκυθρωπὸς σὰν κεντοικὸ γραφεῖο κηδεῶν! Τί ὄρεξη ποῦ ἔχετε νὰ κοάζετε σὰν τὸ κοράκι: θὰ πεθάνει, θὰ πεθάνει! Νά, ὁ πατερούλης μου παραδείγματος χάρι πολλὴ γλῆσσα θὰ πεθάνει, μὰ κοιτάξτε, τί εὐθυμὸ καὶ συμπαθητικὸ πρόσωπο πὺν ἔχει.

ΓΕΓΩΡ.—Σατανά! Ἀληθινὸς σατανάς.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Μὰ ἀπὸ δὲν ἔξερουμε...

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἀγαπήτῃ μου! Ἡ ζωὴ εἶναι μὴν...

τοια εὐχάριστη ἀπασχόληση. Καταλαβαίνετε, ἡ ζωὴ! Πᾶμε αὐριο νὰ παίξουμε βόλους, αἱ, τί λέτε; (Ἀπαρτήρητη μπαίνει ἡ Λύπια.) Ὑστερα πρέπει νὰ γυμνάζεστε. Σοβαρά, φίλε μου! Κοιτάξτε πὺς εἶναι τὸ στῆθος σας! μετὰ ἓνα χρόνον θὰ ψοφίσετε ἀπὸ φθίση. Ἡ διακόνισσα θὰ χαρεῖ, ἀλλὰ τί φασαρία πὺν θὰ σηκώσουν οἱ πεθαμένοι! Σοβαρά. Νά, ἐγὼ ἔκαμα γυμναστική, κοιτάξτε. (Σηκώνει μιὰ βαρεὶα καρέκλα ἀπὸ τὸ ἓνα πόδι της.) Νά!

ΛΥΠΙΑ.—(Γελᾷ πολὺ δυνατὰ.) Χά-χά-χά!

ΣΑΒΒΑΣ.—(Κατεβάει τὴν καρέκλα, λίγο ντροπασμένος.) Τί ἔχεις; Νόμιζα πὺς δὲν εἴσουν ἐδῶ...

ΛΥΠΙΑ.—Τίποτε. Ἐπρεπε νὰ μπῆς στοὺς ἱπποδρόμους γιὰ σαλτιμπάγκος!

ΣΑΒΒΑΣ.—(Σκυθρωπά.) Μὴ λές κουταμάρες.

ΛΥΠΙΑ.—Θύμωσες;

ΣΑΒΒΑΣ.—(Γελᾷ ξάφνω εἴθιμα καὶ κολοκάγαθα.) Μπά, τί ἀνοησίες! Σὰ θέλεις στοὺς ἱπποδρόμους, στοὺς ἱπποδρόμους τότε. Μαζὶ μὲ τὸ Σπεράνσκη. Μὰ ὄχι σαλτιμπάγκος, ἀλλὰ παλιάτσος... Σύμφωνοι; Μπορεῖτε νὰ καταπιῇτε ἀναμένο ξύλο; Ὁχι; Περιμένετε λιγάκι καὶ θὰ σὰς τὸ μάθω. Λύπια, δόσε μου νὰ φάγω κάτι τι. Δὲν ἔβαλα μπουκιά στοὺς στόμα μου ἀπὸ τὸ πρωτ.

ΓΕΓΩΡ.—Σατανάς! Σωστὸς σατανάς. Δὲν ἔφαγε. Μὰ ποὺς τρώει τέτοια ὥρα; Ποῦ ἀκούστηκε αὐτό;

ΣΑΒΒΑΣ.—Τὸ ἀκούς τώρα, εἶναι πολὺ περιέργο. Περιμένε, πατέρα, θὰ σοῦ μάθω κ' ἐσένα νὰ καταπιῇς ξύλο, σὰν ἀληθινὸ παλιάρι!

ΓΕΓΩΡ.—Ἐμένα; Εἶσαι βλάκας καὶ τίποτε ἄλλο. Τιούχα, δὸς μου ἐδῶ τὴ βότκα!

ΠΙΟΥΧΑΣ.—Δὲν τὴ δίνω.

ΓΕΓΩΡ.—Ποῦ νὰ σὰς πάρει ὅλους... Τὸς τάγισα, τοὺς μεγάλωσα... (Φεύγει).

ΛΥΠΙΑ.—(Δίδει στοὺς Σάββα γάλα καὶ μαῦρο ψωμί.) Κάτι καλόκεφος εἶσαι σήμερα.

ΣΑΒΒΑΣ.—Ναί, κ' ἐσὺ εἶσαι τὸ ἴδιο.

ΛΥΠΙΑ.—(Γελώντας.) Εἶμαι χαρούμενη.

ΣΑΒΒΑΣ.—Κι ἐγὼ εἶμαι χαρούμενος.

(Πίνει βιαστικὰ καὶ λαίμαργα τὸ γάλα. Ἀπὸ τὸ δρόμο τὰ βήματα ἀκούονται δυνατώτερα, γεμίζουν μὲ τὸν κρότο τους τὸ δωμάτιο, καὶ πάλι καταπαύουν.)

ΣΑΒΒΑΣ.—Τί ποδοβολητά!

ΛΥΠΙΑ.—(Βλέπει ἔξω.) Αὐριο θάχουμε καλὸ καιρό. Θυμᾶμαι, πὺς πάντα σ' αὐτὴ τὴ γιορτὴ ἔχομε ἥλιο.

ΣΑΒΒΑΣ.—Μπά, καλὸ κι αὐτό.

ΛΥΠΙΑ.—Κι ὅταν περνοῦν τὴν εἰκόνα λάμπει ὀλόκληρη ἀπ' τὰ μπριλάντια, σὰ φωτιά, μόνον τὸ ἄγιο πρόσωπο εἶναι σκοτεινὸ. Δὲν τὸν εὐχαριστοῦν οἱ πέτρες, εἶναι σκυθρωπὸς καὶ σκοτεινός, ὅπως καὶ ἡ θλίψη τοῦ κόσμου... (Μένει σκεπτική.)

ΣΑΒΒΑΣ.—(Ἀδιάφορα.) Μπά; Ἐτσι λοιπόν.

ΛΥΠΙΑ.—Σὰ σκεφτᾷ, πόσα δάκρυα ἔπεσαν ἀπάνω του. πόσους ἄκουσε θρήνους καὶ στεναγμούς! Μόνον αὐτὸ στάνει νὰ γίνῃ ἱερός γιὰ τὸν καθένα, πὺν ἀγαπᾷ καὶ λυπᾶται τὸ λαὸ, πὺν καταλαβαίνει τὴν ψυχὴ του. Γιατὶ δὲν ἔχουν κανέναν ἄλλο ἀπὸ τὸ Χριστό, ὅλοι αὐτοὶ οἱ δυστυχισμένοι, οἱ φτωχοί... Ὅταν εἶμινα μικροί, ὅλο περιμένα νὰ δῶ τὸ θαῦμα...

ΣΑΒΒΑΣ.—Θὰ εἶταν περιέργο.

(Ἀκολουθεῖ)